

Märkligt av parterna i industrin

Dagens Industri den 15 oktober 2018

Företrädare för facken i 6F refererade på Di Debatt den 12/10 till den rapport om industrins lönenormering som jag skrivit för dem.

Rapporten har helt väntat lett till upprörda reaktioner från parterna i industrin och Svenskt Näringsliv. Att försöka föra en nyanserad diskussion om lönenormeringen med dem är som att väcka upp en ilsken getingsvärm som instinktivt går till attack enligt ett förutbestämt mönster.

Di Debatt-repliken den 13/10 av företrädare för industrifacken handlar mest om att jag skulle ha en negativ hang-up i fråga om Industriavtalet och därför över tid ha intagit oförenliga ståndpunkter för att alltid kunna kritisera det. Det är en märklig argumentation i en viktig sakfråga.

Min rapport konstaterar att industrinormeringen under större delen av de gångna 20 åren har främjat sysselsättningen. Industriavtalet 1997 hjälpte till att bryta den tidigare löneväxelkursspiralen. Men på senare år har låga löneökningar, och därmed låg inflation, försvårat penningpolitiken. Löneavtalen har också bidragit alltför lite till att hantera situationer med stor arbetskraftsbrist, särskilt i offentlig sektor.

Problemen med industrinormeringen kommer troligen att accentueras framöver. En åldrande befolkning kan antas öka efterfrågan på den offentliga sektorns välfärdstjänster och på den hemmamarknadsorienterade näringslivssektorns varor och tjänster. Dessa sektorer bör därför svara för en större andel av sysselsättningen än i dag. Allmänt högre löneökningar än enligt en låg industrinorm är ett samhällsekonomiskt effektivt sätt att åstadkomma en sådan omfördelning av arbetskraften.

Min rapport diskuterar tre möjliga reformer:

- Nuvarande industriparter fortsätter att normera men tar större hänsyn till resten av ekonomin.
- Fler parter i den internationellt konkurrensutsatta sektorn släpps in i Industriavtalet.
- De normerande parterna utvidgas med även (några) parter i den hemmamarknadsorienterade näringslivssektorn.

Den tredje modellen är förmodligen den som skulle göra störst skillnad.

Vidare bör möjligheterna till centralt avtalade relativlöneförändringar i svåra obalanssituationer vidgas. Parterna kunde till exempel tillsätta en oberoende obalansnämnd som ger rekommendationer om när avvikelser från löneökningsskallnormen är motiverade.

Förhoppningsvis kan min rapport bidra till en konstruktiv diskussion om man läser vad som står i den. Det finns en liten öppning i industrifackens replik som – efter att ha sågat rapporten – ändå konstaterar att ”en del förslag säkert också kan diskuteras”. Så låt oss då göra det.

Lars Calmfors